

Csajányi Melinda

A két háború közti magyar főnemesség házassági „stratégiái”

Előadásom célja annak vizsgálata, hogy a *széthulló OMM* Magyarországnak hagyományos uralkodó osztálya, az ARISZTOKRÁCIA, szembesülve politikai és gazdasági erejének - a 19. század utolsó harmadában már plasztikusan érezhető - gyengülésével, milyen túlélési stratégiákkal adott ösztönös választ „HÁZASSÁGPOLTIKÁJÁVAL” a kihívásra úgy, hogy hagyományos értékeit megtartva adhassa tovább. Módszerünk a 20. századi magyar főnemesség házassági szokásainak elemzése, szem előtt tartva a magyar főnemesség egymástól jól elkülöníthető csoportjainak, a „de genere nemességnek” valamint a köznemességnek csoportspecifikumait. Külön elemzendő az úgy nevezett „címeraranyozások” kérdése, mely a gazdag zsidóság és a magyar arisztokrácia egyes pontokon történő összefonódásának valódi jelentőségét kutatja.

Csányi Gergely

A „jó anya” modern mítosza Magyarországon történeti, globális perspektívából

Előadásomban Foucault lélek-elméletére, illetve Fernand Braudel és a világrendszer-elemzés módszertani belátásaira támaszkodva azt mutatom be, hogy a „jó anya” mítoszai hogyan ágyazódtak a különböző korok gazdasági-társadalmi viszonyaiba. Bemutatom, hogy e mítoszok egyrésztől közrejátszottak a felhalmozáshoz szükséges meg nem fizetett reprodukív munka biztosításában, másrésztől a 19. századtól egy új piaci szegmenst támasztottak alá. Vázlatosan összefoglalom a „jó anya” mítoszának történetét a világrendszer centrumában, majd összefoglalom a „jó anya” szocialista mítoszáét. Végül empirikus példákkal illusztrálva amellet érvelek, hogy a „jó anya” rendszerváltozás utáni magyar mítosza egyaránt folytonos a „jó anya” szocialista mítoszával és egyaránt magába olvasztotta a médián és az interneten keresztül a „jó anya” nyugati mítoszáét.

Fehér Zoltán

A bátyai család régen és ma című előadásáról

Előadásomban csak a bátyai parasztcsaládokról szólok, ezért részletesebben ismertetem a bátyai családokat is bemutató régebbi tanulmányokat. Így Erdei marxista szellemű 1937-ben megjelent Futóhomokjának tévedéseit igazítom ki, aki maradinak nevezte a sárközi paraszti kertészkedést és kereskedést. Kiemelem, hogy a bátyai paprikás családok gazdasági helyzetüktől függetlenül kemény politikai harcot folytattak a monopólium bevezetése ellen a 30-as években. A parasztcsaládok értékrendjében első helyen állott a föld és a munka. Utalok arra, hogy paraszti életrajzokban ennek milyen lenyomata van. Bátyán nem volt agrárproletár, mert minden család rendelkezett minimális (egy hold alatti) földbirtokkal. A paprikatermelés pedig (Erdeivel szemben) szakmunkának tekinthető, hisz iparigazolvánnyal kellett rendelkeznie a kikészítőnek és a kereskedőnek. Így „hivatalosan” Bátya lakosságának egésze „iparosnak minősült”, magukat „pógárnak” nevezték. A családi munkában (így a paprikatermelésben) szigorúan érvényesült a nemek szerinti munkamegosztás. A gyermeknevelési eszmény az „ügyes” gyerek, akit kicsi korától fogva a munkára neveltek. Ezt egészítette ki a szocializáció során a kortárscsoportok (legény és lány bandák) hatása. A kevésbé ismert szerzők, mint Bajnai 1852-es és Simonyi 1882-es tanulmányai nagyszerű leírását adják

a sárközi, így a korabeli bátyai nagycsaládoknak, s jelzik annak bomlását is. Ezt kiegészítem paraszti életrajzok adataival (Ki kell, hogy sorsomat kiáltsam 2005.) a nagycsaládok működéséről. A parasztság felszámolása után az utóparasztok (a téesz tagok, majd a rendszerváltás után a mezőgazdasági alkalmazottak, magángazdálkodók és vállalkozók) mentalitásáról a gödöllői egyetem oktatói és hallgatói által végzett széleskörű szociológiai felmérés alapján Farkas Tibor és Kolta Dóra készített egy nagy jelentőségű, de alig ismert munkát. (Bátyai tanulmányok 2017.) Ebből is bemutatok néhány megdöbbentő adatot. Az előadáshoz két képet mellékelek egy 1940-ben és egy 20. század eleji bátyai módos, négygenerációs (24 fős) nagycsaládról.

Fényes Balázs

Az oktatás családi és intézményes keretei a hagyományos zsidó társadalomban

Az előadás azt kívánja megvizsgálni, hogy az oktatással kapcsolatban a Talmudban megfogalmazott alapelvek hogyan valósulnak meg, válnak napi gyakorlattá a hagyományos illetve a hagyományörző zsidó közösségekben. Hogyan egészítik ki egymást a családon belüli illetve az intézményes (iskolai) keretek között zajló oktatás. Milyen változások figyelhetők meg a premodern korból a modern korba történő átlépésnél, illetve milyen kihívásokra kell megtalálni a megoldást.

Forrai Judit

Nagypolitikai hatás a családi migrációkra, dokumentumok és fényképek alapján. Új életformák, változások és hagyományok követése több generáción át egy zsidó családban.

A 19-20 századi családtörténeteket kelet-közép Európában átszövi a nagypolitika gyors és agresszív változásai, amelynek következtében hol a jobb élet reményében, hol csupán az életben maradás miatt különösen a zsidó családokban, hol az asszimiláció, a továbbtanulás érdekében lakóhelyváltásra serkenti, vagy kényszeríti a családokat. Bemutatni kívánjuk egy zsidó Tiszán-túli és egy galíciai Boryslav-i család, anyai ágat követő történetén keresztül közel 200 év eseményeit, hat generáció mobilitását, amely teljesen megváltoztatta a család életét. Ismertetni szeretnénk azokat a külső tényezőket és azokat a belső szerkezeti és tartalmi változásokat, amelyek teljes mértékben megváltoztatták e családok életét, munkalehetőségét, foglalkozását, gyerekeinek pályaválasztását, jövőjét. Vizsgálni kívánjuk mennyiben őrizte meg ez a kiválasztott család a vallási tradíciókat, mennyiben változott a családi kohézió, milyen általános, emberi és értelmiségi értékeket halmoztak fel ismeret és tudásanyagban e két család tagjai, akik végül egy családdá lettek. Az egyik család mobilitási irányai: Hajdúsámson-Debrecen- (New York)- Budapest – (Hederea -Izreal)- (Oxford), a másik családé Boryslav – Budapest, - (Oxford). Vizsgálódásaink forrásait gondosan őrzött családi fotóalbumok, hivatalos dokumentumok és levelezések alapján állítottuk össze.